לא כישלון, אתגר! – פרשת השבוע ויצא

מאת: רפאל קרמר
נובמבר 19, 2023

בתוך סיפור פרשת ויצא הנפלא הנסוב על נישואי יעקב לרחל ולאה ולידת השבטים, ישנן נקודות מעניינות המלוות את סיפור הפרשה. בואו נצא למסע מרתק בעקבותיהן.

הנקודות העיקריות המסופרות בפרשה הן: יציאת יעקב מבאר שבע מקום מגורי אביו יצחק והליכתו לחרן. חלומו המפורסם – סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו.

הנקודה הבאה היא התעסקות מרובה סביב צאן. השקיית צאן לבן, עבודת יעקב בצאן לבן, ולאחר מכן גידול וריבוי הצאן של יעקב, השקייתם וגידולם, וכמובן במרכז הפרשה, נישואי יעקב לרחל ולאה ולידת שנים-עשר השבטים.

ולהכניע ולשבר הקליפות והמניעות שבכל מדרגה ומדרגה מחדש , אבל באמת אין זה נפילה כלל ” (ליקוטי מוהר”ן ח”א, כה).

כעת נצא למסע רוחני נפלא כדי להבין את הפרשה לאור דברי רבי נתן : “ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה ” (בראשית כח י). ‘באר שבע’ מסמל את הקדושה , כל מדרגה רוחנית כלולה משבע ספירות התחתונות , המילה ‘חרנה’ מסמלת חרון אף , מכיוון שהקליפות נאחזים בדינים שהם חרון אף. יעקב יצא ממדרגה רוחנית אחת , ללכת ולהתקדם למדרגה רוחנית שמעליה , אך שם התעוררו הקליפות שהם הקשיים ופתאום החשיכה לו השמש. זאת אומרת , האור המקביל לשכל החשיך לפתע ליעקב . למרות זאת , יעקב החזיק מעמד ונותר בקדושתו כפי שכתוב : “ויפגע במקום וילן שם ” (שם, יא). הוא זכה לפגוע במקום , כלומר בקודש הקודשים .

בדומה לתולעת השמיר , כל אדם שרוצה לבנות את בניין הקדושה הפרטי שלו עליו לשבר את לב האבן שבו . ולב האבן מקביל ליצר הרע המכונה ‘כוח המדמה’.

בחלומו יעקב ראה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו . זה מרמז שכך הוא סדר הבריאה . צריך לטפס ולעלות מדרגה לדרגה , וכאשר עולים למדרגה גבוהה יותר , הקשיים מתעוררים שוב וישנם שחלילה יורדים בו . חכמינו מספרים שהשמש שקעה לו פתאום שלא בעונתה ובכך רמוז שהסיבה שהשמש שקעה , היא לא מפני שהוא נפל ממדרגתו אלא בגלל שהוא עלה למדרגה רוחנית גבוהה יותר , והדמיונות והקשיים התעוררו מחדש . זה מה שיעקב הביע בהתפעלות כאשר הקיץ : “אכן יש השם במקום הזה ואנכי לא ידעתי ” (שם כח טז). כלומר , לא כפי שחשבתי שהנסיגה שלי מהבורא היא זו שהחשיכה כביכול את האור האלוקי , כי למען האמת הייתה שם נוכחות השם , החושך נוצר רק מפני שהתקדמתי למדרגה גבוהה יותר ועלי לשבר את הדמיונות שהתעוררו מחדש.

כעת, לאחר שיעקב כבר עבר בעצמו את התהליך וזכה להגיע לדרגה הגבוהה ‘קודש הקודשים’, יעקב הולך “ארצה בני קדם ” – לקרב את הנשמות הגבוהות שנפלו ‘ארצה’ ולהשיב אותם ‘קדם’ לבורא כמו בפסוק “חדש ימינו כקדם ”. יעקב רואה שלושה עדרי צאן יושבים סמוך לבאר ואבן גדולה על פי הבאר . ה’באר’ מסמלת את מימי הדעת והמתיקות של התורה . ה’אבן’ מסמלת כאמור את ‘לב האבן’ שניצב על הבאר ומונעת לשתות את מי הבאר ולהתקדם לרמה הרוחנית גבוהה יותר . הרועים יחד

עם עדרי הצאן , מרמזים על כלל הנסוגים אחור שמרגישים תסכול מהריחוק שהם חווים ואינם מבינים שתחושת הריחוק היא בגלל הקשיים המתחדשים בכל פעם מחדש . יעקב פותח איתם בשיחה : “אחי מאין אתם ?” כלומר , אתם אחי ומן הראוי שתשתו ממימי הבאר וכך תוכלו להתקדם , אך הם משיבים לו ‘מחרן אנחנו ’ , הם מודים שהם אינם מסוגלים לגלול את האבן , כלומר להסיר את החסימות הרוחניות שמתעוררות מ’חרן ’ , מה’קליפות ’ המעוררות בכל עת מחדש ‘חרון אף ’ .

בחלומו יעקב רואה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה ומלאכי
אלוקים עולים ויורדים בו

בשלב זה יעקב מבין שהמחסום העיקרי הוא לב האבן , ‘כוח המדמה ’ , שמקורו ב ’לבן הארמי ’ . לבן הארמי , כשמו כן הוא , רמאי ונוכל . שבע שנים הוא העביד את יעקב ובתמורה הוא התחייב מפורשות להביא לו את רחל בתו לאישה , ולאחר שרימה אותו והביא לו את לאה במקום את רחל , הוא עוד העז להציג כאילו יעקב הוא זה שאינו הוגן שהוא מבקש את הצעירה לפני הבכירה .

יעקב שואל אותם : “הידעתם את לבן בן נחור ? ויאמרו : ידענו !” (שם , כט ה) . הם מאשרים בצער ליעקב שהם מודעים לכך שהסיבה שהם אינם מצליחים להסיר את לב האבן היא בהשפעה של לבן הארמי , שמטעה את כולם בכוח הדמיון . כאשר יעקב ראה כמה לבן מטעה אותם הוא גלל את האבן בעצמו עבורם . כל רצונו של יעקב הוא להשקות את כולם במימי הדעת ולהשיב את נפשות ישראל שיגיעו לתיקונם . יעקב מגולל את לב

האבן מעל פי הבאר כמו מישהו שחולץ פקק מעל הבקבוק בקלות. כי אחרי שיעקב עצמו עבר את התהליך, יש לו כוח לגלות גם לאחרים את הדרך להינצל מהדמיונות של לבן, מההטעיה של ‘לב האבן’.

וכך לכל אורך הפרשה יעקב מתגבר בכל פעם, גם כשלבן מרמה אותו ומחליף בין בנותיו, גם כאשר לבן מרמה אותו מאה פעמים! בעבודתו בצאן לבן. העבודה האינסופית של יעקב בצאן לבן האמור בפרשה מרמזת על דור העתיד. כאשר יעקב רואה שכלו כל הקיצין וישנן נשמות שאינן מסוגלות להתמודד עם הנכלוליות של לבן, הוא קם ובורח כדי שדור העתיד יוכל לחיות ללא השקרים והדמיונות, אך גם אז לבן שב ורודף אחריהם. כפי שכבר ראינו, ההטעיות והדמיונות אינם פוסקים ומתעוררים בכל פעם מחדש. ואז כשהשם רואה את מסירות הנפש של הצדיק להציל את עם ישראל ולהדריכם בדרך ישרה, השם בעצמו מתערב ומזהיר את לבן הרשע: עד כאן! הישמר לך מדבר עם יעקב מטוב עד רע!

זה ההסבר בדברי יעקב כשהוא טוען ללבן: “הייתי ביום אכלני חורב וקרח בלילה”. כלומר, ייגעתי וטרחתי הרבה בתפילה והתבודדות ובלימוד תורה ביום ובלילה, בחורב וחמימות גדולה ובעת הקור והקרח בלילה, ביגיעות גדולות מאוד בעבודת השם, הכל בשביל השם יתברך בשביל לקרב את נפשות ישראל. ולכן, למרות שהם עדיין לא ניצחו במלחמה אין לך כוח לעשות להם מאומה, כי כוחי וכוח אבותיי הצדיקים האמיתיים יגן עליהם להצילם ממך, כי השם יתברך בעצמו יעמוד בעזרי עד שאגמור עמהם מה שהתחלתי לקרבם כולם להשם יתברך, כמו שכתוב: “את יגיע כפיי ראה אלוקים ויוכח אמש”.

(על פי ליקוטי הלכות, מתנה ד יב-יד).

כל שבוע אנחנו נהנים מעוד חידושים נפלאים על פרשת השבוע, כנסו לכאן ותיהנו גם אתם!